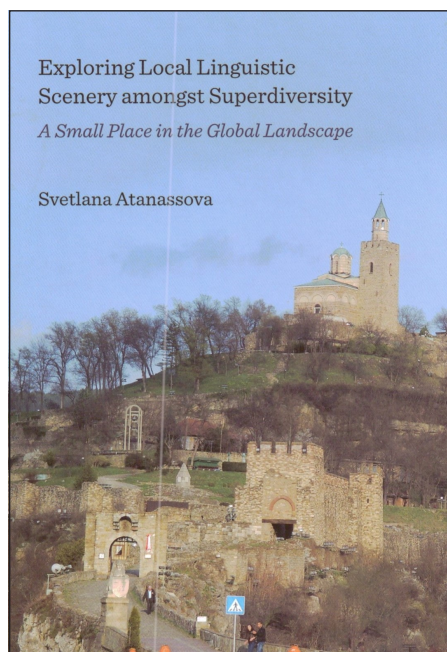

ЗА ЕДНО СОЦИОЛИНГВИСТИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ НАДПИСИ В ГРАДСКОТО ПРОСТРАНСТВО В КОНТЕКСТА НА МНОГОЕЗИЧИЕТО И ЛИНГВОДИДАКТОЛОГИЯТА

Весела Белчева, Свилен Станчев

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

Известно е, че съвременната лингводидактология е изследователско направление, „обединяващо всички аспекти на езиковото образование, което поставя във фокус проблема с оптимизиране на акционалността в условията на глобализиращия се свят“ (Vesselinov 2020, 7). Тя разглежда езика не само като цел на обучението, но и като мост между културите, тъй като чрез езика се осъществява общуването между различните народи, изгражда се идентичността на човека, открива се и се опознава светът, преодоляват се, но и се поставят граници поради факта, че езикът може да бъде както мост между културите, така и бариера в интеркултурната комуникация. Както отбелязва Винтерщайнер (2010), за да бъде многоезичието мост, а не бариера в общуването, е необходимо то да бъде възприемано като нормалното състояние на обществото, а не като изключение (имайки предвид факта, че човечеството в цялата си история е било многоезично и че всяка култура е оживена и подхранена от транскултурните контакти).

Съвместното съществуване на различни езикови общности в общия ни европейски дом, а и във все по-глобализирания ни свят, както и увеличената интензивност на пътуванията и туристическия поток доведоха до това, че владенето на поне един чужд език – а все по-често и повече от един – се превръща в *conditio sine qua non* за успешното включване на съвременния човек в наложилата се обществена среда. Това води до засилен интерес към изучаването на чужди езици, процъфтява и общественият сегмент от най-различни школи, курсове, езикови училища и университетски департаменти по чуждоезиково обучение. От това логически следва и завишената значимост на лингводидактологията като обща теоретична рамка за актуализиране на разбирането за функциите в една традиционна образователна система, като се търси оптимизиране на образователните резултати при съвременните условия на всеобща интеграционни процеси (Vesselinov 2020, 7). Все повече хора вече имат познания за един или повече чужди езици и неусетно прилагат тези познания в езиковия микс на ежедневно вербално общение, като непознати доскоро чужди термини и понятия постепенно стават част от обичайния езиков узус. Все по-чести стават проявите на многоезичие, а засилването на тези процеси води и към изследователски интерес като обратна връзка от практиката към обогатяване и осъвременяване на очертаната по-горе общотеоретична рамка.

Монографията на Светлана Атанасова *Exploring Local Linguistic Scenery amongst Superdiversity: A Small Place in the Global Landscape* (Atanassova 2022) е социолингвистично изследване в интердисциплинарната област на лингвистичното ландшафтознание. Тази разработка може да се разглежда и като принос в лингвокултурологичната и лингводидактичната сфера. В нея се поставя тематичен акцент върху ролята на надписите в публичното пространство и по-конкретно: анализират се публичните надписи в градската среда на Велико Търново – там, където се проявяват междуезиково влияние и многоезичие. Особено тук е наличието на надписи на чужд език в среда, която е едноезична, т.е. в нея отсъстват компактни групи от население (напр. имигранти), които употребяват чуждия език като основно средство за ежедневно общуване.

В уводната част на изследването се представят и изграждат като теоретико-приложна рамка на изследването основните принципи, методите за наблюдение и анализ в областта на лингвистичното ландшафтознание – езиковедска област, която е новост спрямо традиционната структурна лингвистика и е мост от тесния езиковедски анализ към лингвокултурологията. След уводната теоретична обосновка по-нататък в книгата се описват мястото и обществената среда на изследването, прави се обзор на публичните знаци и се предлага тяхна типологизация.

Авторката класифицира надписите на чужд език в публичното пространство в две основни групи – „огледални образи“ (mirror images) и смесени надписи (translanguage or mixed writing), които биха могли да бъдат използвани

в известна степен като индикатор за степента на разпространение и владение на даден чужд език в локалния контекст, в т.ч. за неговите информационни и символистични функции в градския ландшафт. Особено показателни в този аспект са смесените надписи на чужд език, които могат да бъдат показателни за взаимодействието на родния и чуждия език, т.е. до каква степен чуждоезиковите елементи „навлизат“ в родния език, каква реакция предизвикват в обществото, трябва ли да се възприемат като естествен процес, или по-скоро да се тълкуват като неправилни и нежелани.

Монографията подсказва, че целенасоченото етнографско наблюдение на местния езиков пейзаж може успешно да допринесе за повишаване на интереса към общото равнище на чуждоезиковата компетентност в даден ареал, а оттам да бъде и стимул в чуждоезиковото обучение. „Езиково предизвикателните“ публични обозначения определено развиват у учещите чужди езици критичност, но и толерантност към „другостта“, ясно осъзнаване на мястото и функциите на родния и чуждия език в различните дискурси и сфери на общуване, които са „вписани“ в заобикалящата ни градска среда и които са разгледани подробно в монографията. Учещият чужд език, поставен в ролята на етнографски наблюдател, би могъл да развие както лингвистичната, така и интеркултурната си компетентност, тъй като „нестандартните“ употреби, особено при надписите от смесен тип, биха могли да се интерпретират не само като чисто езикови грешки, но и като отражения на социално-икономическите и политическите процеси в обществото на даден регион. Надписите в публичното пространство могат да послужат като мост между преподаването на чуждия език в класната стая и неговата реална употреба извън нея. Те са леснодостъпен автентичен езиков материал, който би могъл да стимулира осъществяването на по-детайлизирани културологични и лингвистични анализи в контекста на чуждоезиковото обучение и прекрояването на образователното пространство чрез разработването на нови теоретико-практически виждания (Vesselinov 2020, 8). Такъв лингводидактичен ракурс е добър начин за обогатяване на страноведския канон, залегал в съвременното образование по чужди езици, което „не трябва да унифицира обучаемите през призмата само на една езикова реалност, а е призовано да стимулира индивидуалността и креативността на всяка една езикова личност“ (Vesselinov 2019, 8). В този смисъл, монографията би била интересна и полезна както за специалистите в областта на социолингвистиката и лингводидактиката, така и за по-широк кръг от читатели.

ЛИТЕРАТУРА

ATANASSOVA, S., 2022. *Exploring Local Linguistic Scenery amongst Superdiversity: A Small Place in the Global Landscape*. UK: Cambridge Scholars Publishing, 139 pp. ISBN 978-1-5275-7631-5

- БЕСЕЛИНОВ, Д., 2019. Изследователски аспекти на съвременната лингводидактология. *Чуждоезиково обучение*. **46**(1), 7 – 8.
- БЕСЕЛИНОВ, Д., 2020, Нови предизвикателства пред съвременната лингводидактология. *Чуждоезиково обучение*. **47**(1), 7 – 8.
- W. WINTERSTEINER, G. GOMBOS, D. GRONOLD (Hrsg.), 2010. *Grenzverkehrungen: Mehrsprachigkeit, Transkulturalität und Bildung im Alpen-Adria-Raum*. Klagenfurt: Wieser.

REFERENCES

- ATANASSOVA, S., 2022. *Exploring Local Linguistic Scenery amongst Superdiversity: A Small Place in the Global Landscape*. UK: Cambridge Scholars Publishing, 139 pp. ISBN 978-1-5275-7631-5
- VESSELINOV, D., 2019. Izsledovatelski aspekti na savremennata lingvodidaktologiya. *Chuzhdoezikovo obuchenie-Foreign Language Teaching*. **46**(1), 7 – 8.
- VESSELINOV, D., 2020, Novi predizvikatelstva pred savremennata lingvodidaktologiya. *Chuzhdoezikovo obuchenie-Foreign Language Teaching*. **47**(1), 7 – 8.
- W. WINTERSTEINER, G. GOMBOS, D. GRONOLD (Hrsg.), 2010. *Grenzverkehrungen: Mehrsprachigkeit, Transkulturalität und Bildung im Alpen-Adria-Raum*. Klagenfurt: Wieser.

ON SOCIOLINGUISTIC RESEARCH OF PUBLIC INSCRIPTIONS IN THE URBAN LANDSCAPE WITHIN THE CONTEXT OF MULTILINGUALISM AND LINGUODIDACTOLOGY

✉ **Dr. Vesela Belcheva, Assoc. Prof.**
Dr. Svilen Stanchev, Assoc. Prof.

Department of Language Teaching
University of Veliko Tarnovo "St. Cyril and St. Methodius"
2, T. Tarnovski St.
5003 Veliko Tarnovo, Bulgaria
E-mail: vbeltscheva@yahoo.com
E-mail: sbstanchev@yahoo.co.uk